

POSTANOWIENIE

Dnia 23 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Tomasz Przesławski (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Aleksander Stępkowski

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie ze skargi M. P.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn.
III AUa 383/22,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Poznaniu
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 23 sierpnia 2023 r.,

1. **stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Poznaniu w sprawie o sygn. III AUa 383/22 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**
1. **przyznaje M. P. od Skarbu Państwa
– Sądu Apelacyjnego w Poznaniu sumę pieniężną
w wysokości 2000 (dwa tysiące) zł;**
2. **w pozostałym zakresie skargę oddala;**
3. **zasądza od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na
rzecz M. P. kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem
zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.**

UZASADNIENIE

Skarżący M. P. (dalej: „skarżący”), działając przez profesjonalnego
pełnomocnika radcę prawnego, pismem z 14 kwietnia 2023 r. wniósł skargę
na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu sądowym

bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu sądowym, toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pod sygn. akt III AUa 383/22, żądając:

1. stwierdzenia, że w postępowaniu III AUa 383/22 przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku, nastąpiła przewlekłość postępowania;
2. przyznania od Skarbu Państwa na rzecz skarżącego kwoty 20 000 zł tytułem odszkodowania;
3. zasądzenia od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu – kosztów niniejszego postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu wskazano, że od dnia doręczenia odpisu apelacji stronie 11 marca 2022 r. do dnia wniesienia skargi minął ponad rok (13 miesięcy i 3 dni). W ocenie autora skargi charakter sprawy, stopień jej faktycznej i prawnej zawichości, a także odnosząca się do przedmiotu postępowania uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 16 września 2020 r., III UZP 1/20, nie uzasadnia bierności Sądu Apelacyjnego w Poznaniu.

Pismem datowanym na 25 maja 2023 r. Prezes Sądu Apelacyjnego w Poznaniu (dalej: „Prezes”) przedstawił stanowisko w sprawie. W uzasadnieniu podniósł, że z uwagi na duży wpływ spraw z zakresu ubezpieczeń społecznych obecnie rozpoznawane są sprawy apelacyjne, które wpłynęły w roku 2021. Wskazano, że nie istniała obiektywna możliwość rozpoznania sprawy apelacyjnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga M. P. wniesiona w trybie ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej także: „u.s.p.p.”) zasługiwała na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 u.s.p.p. strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa

dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Ustawa z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuraturę i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki nie definiuje jaki okres oczekiwania na rozpoznanie sprawy należy uznać za przewlekłość. W dotychczasowym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku beczynności sądu polegającej na niewyznaczeniu rozprawy, która trwa co najmniej 12 miesięcy (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Artykuł 2 ust. 2 u.s.p.p. wprost stanowi, iż dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, znaczenie ma łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona. Należy jednak podkreślić, że do przewlekłości nie dochodzi automatycznie po upływie dwunastomiesięcznego okresu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 25 maja 2023 r., I NSP 82/23). Choć czas trwania postępowania stanowi niezwykle istotny element oceny czy *ad casum* naruszono prawo strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki to nie stanowi jedynej przesłanki weryfikacyjnej (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 maja 2022 r., I NSP 106/22; z 25 sierpnia 2021 r., I NSP 105/21). Konieczne jest bowiem odniesienie się do realiów konkretnej sprawy i dokonanie oceny przez pryzmat kryteriów określonych w art. 2 u.s.p.p. (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2019 r., I NSP 48/19; 25 maja 2023 r., I NSP 44/23).

Dokonana na potrzeby niniejszego postępowania analiza akt sprawy III AUa 383/22 toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu pozwala odtworzyć przebieg podejmowanych przez sąd czynności procesowych. Akta sprawy wraz z apelacją organu emerytalno-rentowego wpłynęły do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 28 lutego 2022 r. (k. 220). Zarządzeniem z 4 marca

2022 r. wpisano sprawę do repertorium III AUa 383/22 (k. 221). 4 marca 2022 r. narzędzie informatyczne SLPS przydzieliło sprawę sędziemu referentowi Sylwii Dembskiej (k. 222). Zarządzeniem z tego samego dnia zarządzono doręczenie odpisu apelacji pełnomocnikowi odwołującego się (k. 223). 21 marca 2022 r. (data nadania w placówce pocztowej) do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu nadano odpowiedź ubezpieczonego na apelację organu rentowego (k. 227). Odpowiedź na apelację doręczona została do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu 24 marca 2022 r. (k. 227). Pełnomocnik odwołującego się za pośrednictwem poczty elektronicznej 19 stycznia 2023 r. zwrócił się do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu z zapytaniem o termin planowanego rozpoznania apelacji (k. 228). Sąd Apelacyjny w Poznaniu w odpowiedzi na to pismo wskazał, że sprawy rozpoznawane są zgodnie z kolejnością wpływu do Sądu, zaznaczając, że obecnie czas oczekiwania na rozpoznanie sprawy wynosi około 18 miesięcy (k. 229). Pismem datowanym na 13 marca 2023 r. pełnomocnik odwołującego się zwrócił się z kolejnym pismem przygotowawczym do Sądu Apelacyjnego w Poznaniu (k. 131).

W ocenie Sądu Najwyższego czas procedowania w niniejszej sprawie był znacząco wydłużony. Ocena długości tego okresu, przy uwzględnieniu przesłanek wynikających z art. 2 ust. 2 u.s.p.p., prowadzi do wniosku, że w sprawie o sygn. III AUa 383/22 nastąpiła przewlekłość postępowania. Wprawdzie sprawa M. P. nie miała statusu pilnej, to jednak biorąc pod uwagę jej charakter, który dotyczy wysokości emerytury i renty oraz okoliczność, że Sąd Apelacyjny w Poznaniu dysponował stanowiskami stron postępowania, przyjąć należy, że powinna i mogła być ona rozpoznana wcześniej. Nie ulega przy tym wątpliwości, że w niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w Poznaniu nie podejmował żadnych czynności, które zmierzałyby do rozpoznania apelacji organu rentowego, czym dopuścił się zwłoki, co jednoznacznie wynika z analizy akt postępowania.

W realiach niniejszej sprawy należy także zaznaczyć, że Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoim orzecnictwie, że okolicznością usprawiedliwiającą opóźnienie w rozpoznaniu sprawy nie jest duży wpływ spraw (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego: z 6 lipca 2022 r., I NSP 222/22; z 23 marca 2022 r., I NSP 48/22). Podobnie trudności kadrowe nie mogą mieć zasadniczo wpływu na rozpoznawanie spraw w rozsądnym terminie

(zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 17 lutego 2012 r., III SPP 2/12; z 6 maja 2020 r., I NSP 34/20). Podnoszone zatem przez Prezesa argumenty odnoszące się do ilości spraw wpływających do Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, nie miały znaczenia dla rozstrzygnięcia przedmiotowej skargi. Należy przy tym także zaznaczyć, że już w postanowieniu z dnia 21 marca 2006 r. Sąd Najwyższy wyraźnie wskazał, że znaczny i stale rosnący wpływ spraw oraz niewystarczająca obsada sędziów nie usprawiedliwia przewlekłości postępowania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06).

Mając powyższe na uwadze, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 u.s.p.p. stwierdził, że w postępowaniu toczącym się przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie o sygn. III AUa 383/22 nastąpiła przewlekłość postępowania.

Na podstawie art. 12 ust. 4 u.s.p.p. Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa na rzecz M. P. kwotę 2000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p. uwzględniając skargę, sąd na żądanie skarżącego przyznaje od Skarbu Państwa, a w przypadku skargi na przewlekłość postępowania prowadzonego przez komornika – od komornika, sumę pieniężną w wysokości od 2000 do 20 000 zł. Wysokość sumy pieniężnej, w granicach wskazanych w zdaniu pierwszym, wynosi nie mniej niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość postępowania. Sąd może przyznać sumę pieniężną wyższą niż 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, jeżeli sprawa ma szczególne znaczenie dla skarżącego, który swoją postawą nie przyczynił się w sposób zawiniony do wydłużenia czasu trwania postępowania. Na poczet tej sumy zalicza się kwoty przyznane już skarżącemu tytułem sumy pieniężnej w tej samej sprawie. Sumy pieniężnej nie przyznaje się w razie uwzględnienia skargi wniesionej przez Skarb Państwa albo państwowe jednostki sektora finansów publicznych.

Skarżący domagał się zasądzenia sumy pieniężnej w wysokości 20 000 zł, jednak w ocenie Sądu Najwyższego była to kwota nieadekwatna i wymagała dokonania miarkowania jej wysokości. Sąd Najwyższy zasądzając od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego sumę pieniężną w wysokości 2000 zł wziął pod uwagę charakter i znaczenie sprawy oraz czas

trwania zwłoki w podejmowaniu czynności przez Sąd Apelacyjny w Poznaniu, a także podnoszone przez Skarżącego w uzasadnieniu skargi argumenty odnoszące się do żądanej wysokości sumy pieniężnej. W orzecznictwie Sądu Najwyższego słusznie podkreśla się, że zasądzenie sumy pieniężnej jest swoistym wyrównaniem krzywdy związanej z długim oczekiwaniem na rozpoznanie sprawy, przekraczającym rozsądny termin rozstrzygnięcia sprawy danego rodzaju (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2023 r., I NSP 18/23). Wysokość zasądzonej sumy powinna uwzględniać okoliczności sprawy i być proporcjonalna do wielkości zwłoki, jej przyczyn oraz dotkliwości dla skarżącego (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 29 października 2014 r., KSP 8/14; z 14 października 2020 r., I NSP 111/20; z 10 listopada 2020 r., I NSP 161/20). Sąd Najwyższy uznał za odpowiednie przyznanie skarżącemu sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł – w pozostałym zakresie oddalając skargę. W ocenie Sądu Najwyższego przyznana kwota rekompensuje skarżącemu zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania przed Sądem Apelacyjnym w Poznaniu w sprawie III AUa 383/22.

Na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 8 ust. 2 u.s.p.p. oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm.) Sąd Najwyższy zasądził od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Poznaniu na rzecz skarżącego kwotę 240 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

MR

[f.n]

